

คำทศแทนในกรณีสิ่งแวดลอมเป็นพิษ

นายคณียศ ศรีลัมพ์

005473

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-221-9

T15558088

COMPENSATION IN CASE OF POLLUTED ENVIRONMENT

Mr. Danaiyos Saralamba

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์

คำทดแทนในกรณีสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

โดย

นายคนัยยศ ศรีลัมพ์

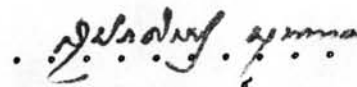
ภาควิชา

นิติศาสตร์

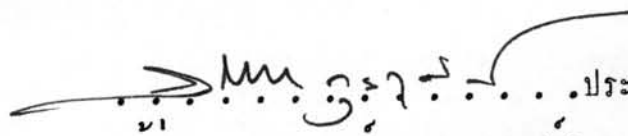
อาจารย์ที่ปรึกษา

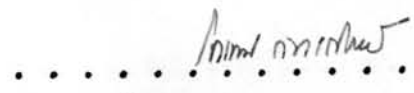
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุณีย์ มัลลิกะมาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

 . . . คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประคิษฐ์ บุณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 . . . ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลสุกข์)

 . . . กรรมการ
(อาจารย์ ดร. โกเมน ภัทรภิรมย์)

 . . . กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุณีย์ มัลลิกะมาลัย)

 . . . กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ มัทยา จิตศิริตัน)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์
ชื่อนิสิต
อาจารย์ที่ปรึกษา
ภาควิชา
ปีการศึกษา

คำทบทวนในกรณีสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ
นาย คณิศ ทรัพย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนัย มัลลิกะมาลัย
นิติศาสตร์

2524

บทคัดย่อ

โดยเหตุที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญและสลับซับซ้อนประการหนึ่งของสังคม จึงทำให้การแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมจำต้องเกี่ยวข้องกับวิทยาการหลายสาขา ทั้งวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ และโดยที่เห็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (pollution) ที่เกิดขึ้นภัยขึ้นแก่ประชาคมมากที่สุดมีสาเหตุสำคัญมาจากกิจกรรมของ มนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบกิจการทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมซึ่งใช้สารมลพิษ (pollutants) เป็นส่วนหนึ่งของการผลิตหรือประกอบการนั้น การเยียวยา (remedy) ผู้ได้รับพิษภัยจากแหล่งอุตสาหกรรมและแหล่งพาณิชยกรรมโดยวิธีทางกฎหมายกับการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศซึ่งต้องดำเนินการควยวิธีการทางอุตสาหกรรมจึง เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นที่ธรรมในสังคม ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของ สถานการณ์บ้านเมืองและเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็ว หลักกฎหมายที่มีอยู่ไม่อาจครอบคลุม ถึงการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วดังกล่าวได้ทุกกรณี ปัญหานี้ได้เกิดขึ้นในประเทศอุตสาหกรรม เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และญี่ปุ่น ซึ่งแต่ละประเทศมีวิธีการแก้ไขเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษจนประสบผลสำเร็จอันก็ยิ่งมาแล้วควยหลักเกณฑ์ ทั้ง "ทฤษฎีทางเศรษฐกิจ-สังคม" และ "ทฤษฎีทางกฎหมาย"

อย่างไรก็ตาม ประเทศกำลังพัฒนาเช่นประเทศไทย มุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนลักษณะ โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากประเทศล้าสมัยเป็นประเทศ "กึ่ง อุตสาหกรรม" เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ขึ้นตลอดจนไปประเทศที่ร่ำรวยได้

ประชาชาติ (National Income) เพิ่มขึ้นด้วยวิธีการพัฒนาทางอุตสาหกรรม ปัญหา
การเยียวานที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากสิ่งแวดลอมเป็นพิษย้อมติดตามมา การแก้ไข
ปัญหาในกรณีสมควรที่ประเทศไทยจะให้นำหลักเกณฑ์และทฤษฎีทั้งหลายซึ่งได้พัฒนาแล้วของ
ประเทศอุตสาหกรรมเหล่านั้นมาประยุกต์ให้เข้ากับระบบกฎหมายของประเทศ เพื่อความเป็น
ธรรมในสังคม

ในการดำเนินการค้นคว้ามุ่งศึกษาหลักเกณฑ์ในการเยียวานที่ได้รับความเสียหาย
เนื่องจากสิ่งแวดลอมเป็นพิษตามกฎหมายและหลักกฎหมายของต่างประเทศเพื่อเปรียบเทียบ
กับแนวทางการพัฒนาประเทศและหลักกฎหมายของประเทศไทย เพื่อหาแนวทางและวิธีการ
ที่ดีและเหมาะสมที่สุดสำหรับปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยในเรื่องค่าทดแทนในกรณี
สิ่งแวดลอมเป็นพิษ โดยตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้เทคโนโลยีทาง
อุตสาหกรรมสมัยใหม่ย่อมต้องมีผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดลอม บุคคลหรือกิจการใดซึ่งประกอบ
การผลิตร้อนอาจก่อให้เกิดสิ่งแวดลอมเป็นพิษควรมีสวนร่วมรับผิดชอบในผลที่จะนำไปสู่ความ
เสียหายแก่ประชาคม การบัญญัติกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหานี้เนื่องจากสิ่งแวดลอมเป็นพิษที่
เกิดขึ้นในประชาคมควรใช้หลักกฎหมายเพื่อสังคม (social justice) และการ
ฟ้องคดีเพื่อความรับผิดชอบในกรณีสิ่งแวดลอมเป็นพิษควรมนำหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบเด็ดขาด
(Strict Liability) มาประกอบการพิจารณา ซึ่งวิธีการดำเนินการวิจัยใช้
วิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบการค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research)
ส่วนการศึกษาใช้วิธีการพรรณนาและวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical
Method)

สำหรับข้อเสนอแนะนั้น เห็นว่าสมควรที่ประเทศไทยจะไ้พิจารณากฎหมาย
ในเรื่องค่าทดแทนในกรณีสิ่งแวดลอมเป็นพิษโดยอาศัยหลักเกณฑ์ในกฎหมายซึ่งได้พัฒนาและ
ปรับปรุงแล้วของประเทศอุตสาหกรรมมาบัญญัติเป็นกฎหมาย โดยประการแรก ให้เป็นกฎ-
หมายที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของฝ่ายบริหารประเทศ และประการที่สอง เป็นกฎหมาย
ที่บังคับสิทธิของผู้เสียหายที่จะดำเนินการสอบสวนพิจารณาในศาล

Thesis Title	Compensation In Case Of Polluted Environment
Name	Mr. Danaiyos Saralamba
Thesis Advisor	Assistant Professor Sunee Mullikamarl
Department	Law
Academic Year	1981

ABSTRACT

Environment problems are of significance and complication among those questions in societies. To solve such problems need the involvement in various fields of knowledge including sciences, economics and social sciences. Among those environment problems, pollution is the most serious one. Now it is generally seen that pollution is caused by human activities especially in industrial and commercial management. To remedy the situation, it need to implement "Legal Theory" as a control meASURE to go along with "Economic and Social Theory". The reason is that socio-economic development moving so fast, that the current law is not suitable for the present situation, which considers as an unjst for ones who are the victims of pollution. This system has been successfully work out in industrial countries, such as United State , Britain, and Japan.

How ever for developing countires, such as Thailand, which intend to change her economic and social structure from agriculture base to "Semi-Industry" for improving better living of people, and raise up her National **Income**. Along with the fruitful development, Thailand also facing the problem of how to remedy the victims of pollution. It's suggested that Thailand should study all measures and theories from industrial **countries** to apply with her current law for introducing new justified law.

The principle of study to renew the law of "Compensation in case of Polluted Environment", it should bring into consideration of principle of legal remedy of victims from pollution, comparing to international law and that law on industrial countries, development guided line, and Thai law. The study should base on the assumption that economic development by modern technology result effect to environment, any individuals or enterprises whose products may being about pollution should be responsible for the **harmful** result for the community. Introduction of pollution law should base on principle of "Social justice", charge on guilty of violation of pollution law should be on "Strict Liablity". Method on **data** collection and research should be in form of "Documentary Research", study method should be descriptive and analytical type.

It's suggested that Thailand should consider to renew its law of compensation in case of polluted environment as base on the industrial countries law. Firstly the law should be in charge by the administration authority. Secondly the law should not prevent the rights of plaintiff or defenders who victims, are involved to be in procedures on the court trial.

กิติกรรมประกาศ

ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ เป็นอย่างสูงที่ไต่กรุณาแนะนำให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่องนี้ และยังได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการทำวิทยานิพนธ์
ตลอดจนได้ให้ความอนุเคราะห์ ทั้งในด้านตำราการค้นคว้าและให้คำแนะนำอันมีคุณค่าอย่าง
มหาศาลแก่ผู้เขียน จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จตุฯ กุลบุศย์ รองศาสตราจารย์
มัทยา จิตศิริรัตน์ อาจารย์ ดร.โกเมน ภัทรภิรมย์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครื่องงาม
ที่ไต่กรุณาให้คำแนะนำทางวิชาการและสนับสนุนให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิโรจน์ คาวฤกษ์ แห่ง
ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณจีรพรรณ พิพิธโกคา
และคุณสมนึก รัชทอง ตลอดจนเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
คุณจารุณี นะวีโรจน์ กองวางแผนเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และเจ้าหน้าที่สภาพัฒนา
การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ไต่กรุณาแนะนำให้คำปรึกษารายละเอียดในส่วนต่าง ๆ
เพิ่มเติม และอนุเคราะห์ผู้เขียนในค่านเอกสารอันเป็นส่วนสำคัญของการค้นคว้าจัดทำ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์อยู่บ้าง
ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดา มารดา ท่านคณาจารย์ ตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุกท่าน
ที่ได้ให้ความรัก ความเมตตากรุณา รวมทั้งให้การศึกษาค้นคว้า จนผู้เขียนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้สำเร็จได้ตามความมุ่งหมาย สำหรับความไม่สมบูรณ์หรือบกพร่องประการใดอันพึงมีใน
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
ตารางที่ ๑ มาตรฐานทรัพยากรและการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมของโลก ในช่วง ค.ศ.1900 ถึง ค.ศ.2100.....	8
ตารางที่ 2 สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติภายในประเทศของเศรษฐกิจในช่วง สองทศวรรษที่ผ่านมา.....	23
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความสนใจของมนุษย์ในปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	1
ผลกระทบที่มนุษย์ได้รับจากปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	10
การให้ความสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย.....	18
วัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย.....	29
วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	30
2 ความหมายและสาเหตุของสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ.....	31
ความหมายของ "สิ่งแวดล้อม".....	31
ความหมายของ "มลพิษ"(Pollution).....	37
สาเหตุของสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ.....	45

บทที่

3	มาตรการป้องกันและควบคุมสิ่งแวดล้อม เป็นพิเศษ.....	54
	การดำเนินการโดยรัฐประศาสนโยบาย.....	54
	การดำเนินการตามแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 3	54
	รัฐประศาสนโยบายเพื่อการบริหารประเทศตามคำสั่งนโยบาย ของรัฐบาล การดำเนินแนวนโยบายแห่งรัฐตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 ถึงพ.ศ.2521 และแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ถึงฉบับที่ 5	58
	การดำเนินการตามแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4.....	64
	แผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5.....	79
	วิธีดำเนินการอื่น ๆ ของรัฐ.....	85
	มาตรการทางกฎหมาย.....	90
	ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น ๆ บางฉบับที่บัญญัติถึง ความผิดและกำหนดโทษทางอาญา.....	91
	พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2512 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช บัญญัติโรงงาน(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2518 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522.....	93

บทที่

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2521 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2522	97
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย แคนแห่งกรรมสิทธิ์ การใช้สิทธิ์และการครอบครอง	99
4 การดำเนินการชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจาก สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ.....	104
การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายแพ่งและขบวนการ ยุติธรรมทางศาล.....	104
ทฤษฎีการ เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากความเสียหายที่ เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ.....	133
ทฤษฎีในทางเศรษฐกิจ-สังคม.....	133
ทฤษฎีในทางกฎหมาย.....	135
ทฤษฎีสิทธิในสิ่งแวดล้อม.....	135
ทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด.....	138
5 ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ.....	167
ข้อสรุป.....	167
ข้อเสนอแนะ.....	172

บทที่

ประการแรก ให้เป็นกฎหมายมหาชนส่วนแบ่งที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของฝ่ายบริหาร.....	172
1. หน่วยงานรับผิดชอบและที่มาแห่งเงินกองทุนทดแทน สิ่งแวคล้อมเป็นพิษ.....	173
1.1 หน่วยงานรับผิดชอบ.....	173
1.2 ที่มาแห่งเงินกองทุนทดแทนสิ่งแวคล้อมเป็นพิษ....	174
2. หลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินค่าทดแทนจากกองทุนทดแทน สิ่งแวคล้อมเป็นพิษ.....	176
2.1 คณะกรรมการ.....	176
2.2 ผู้เสียหาย.....	177
2.3 ประเภทของเงินค่าทดแทน.....	182
ประการที่สอง เป็นกฎหมายที่ไม่ศักดิ์สิทธิ์ของผู้เสียหายที่จะ ดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล.....	186
บรรณานุกรม.....	189
ภาคผนวก.....	197
ภาคผนวก 1. ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นๆบางฉบับที่มีบัญญัติถึง ความผิดและกำหนดโทษทางอาญา.....	198
ภาคผนวก 2. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2512 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติโรงงาน(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2518 และ (ฉบับที่ 3)พ.ศ.2522.....	211
ภาคผนวก 3. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติมมาลา(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2521 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2522.....	228
ภาคผนวก 4. กฎหมายแพ่งและการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	242
ภาคผนวก 5. อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความรับผิดชอบสำหรับ ความเสียหายเนื่องจากภาวะมลพิษของน่านน้ำ 1969.....	244

๗

หน้า

ภาคผนวก 6. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522.....	260
ประวัติผู้เขียน.....	262